

ПРАЛЁТАРЫ І УСІХ КРАЇН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ
КАМІТЭТАУ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ГАЗЕТА УЗНАГОРОДЖАНА
ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ
ВЯРХОЎНАГА САВЕТА
БССР

1986

29

МАЯ

№ 19 (1505)

ВЫДАЕЦЦА З 1922 ГОДА

ПАЧАТАК ТРАДЫЦЫІ

I НАВУКОВАЯ, I ПРАКТЫЧНАЯ...

ПРЫЗНАЦА, калі ў сярэдзіне мінулага года ў Тбілісі я дамаўляўся з загадчыкам аддзела літаратурных узаемасувязей Музея дружбы народаў АН ГССР прафесарам Ігарам Сямёнавічам Багамолавым наконт сумеснай канферэнцыі па беларуска-грузінскіх літаратурных сувязях, не зусім верылася, што менш чым праз год гэты намер уладна ажыццявіць. Але лапамангі і дружба, і сам наш час — час шырокага працягнення ініцыятывы.

І вось ужо на стол ляглі выданыя грузінскімі таварышамі пад грыфам Музея дружбы народаў АН ГССР і БДУ імя У. І. Леніна праграма і тэзісы міжрэспубліканскай навуковай канферэнцыі «Узаемаўзагадчэнне літаратурна-навуковага супастаўлення ў беларуска-грузінска-беларускай грамадска-літаратурнай садружнасці». А 22—23 мая гэтага года канферэнцыя з поспехам прайшла на філалагічным факультэце нашага ўніверсітэта.

Канферэнцыя розных у нас праводзіцца нямаля. Чым жа вызначаецца гэтая?

У Палітычным дакладзе Цэнтральнага Камітэта КПСС XXVII з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, з якім выступіў Генеральны сакратар ЦК КПСС таварыш М. С. Гарбачоў, сказана: «Мы па праву ганарымся дзясяцігоддзямі савецкай многанацыянальнай сацыялістычнай культуры. Убіраючы ў сябе багацце нацыянальных форм і фарбаў, яна становіцца ўнікальнай з'явай у сусветнай культуры. Але важна, каб здарова цікавае да ўсяго каштоўнага, што ёсць у кожнай нацыянальнай культуры, не ператваралася ў спробы адгарадзіцца ад аб'ектыўнага працэсу ўзаемадзеяння і збліжэння нацыянальных культур». Канферэнцыя і з'явілася, бадай, ці не першым у краіне канкрэтным адказам літаратуразнаўцаў на сэнсавыя партыйныя ўстаноўкі. Ва ўсякім разе ў Беларусі і Грузіі гэта першая навуковая канферэнцыя па прабле-

мах збліжэння нацыянальных культур пасля гістарычнага XXVII з'езду КПСС.

Разам з тым гэта ўвогуле першая канферэнцыя па беларуска-грузінскіх літаратурных узаемасувязях. І хоць не яна кладзе пачатак іх навуковаму вывучэнню (у Грузіі, у прыватнасці, абаронены ўжо тры кандыдацкія дысертацыі на гэтую тэму), усё ж яна пачынае традыцыю сістэматычнага і мэтанакіраванага калектыўнага даследавання ўзаемасувязей дзвюх савецкіх літаратур, нацыянальных па форме, сацыялістычных па зместу, інтэрнацыяналісцкіх па сваім духу.

З двух дзесяцігаў дакладаў, заслуханых на канферэнцыі, амаль палова была адведзена аналізу розных відаў кантактных сувязей: перакладам, творам на іншанацыянальную тэматыку, асабістым кантактам пісьменнікаў і інш. Доктар філалагічных навук Н. Цхаўрэбаў сваё выступленне прысвяціў пытанню перадачы нацыянальнай спецыфікі арыгінала ў грузінскіх перакладах беларускай паэзіі. Гэту ж праблему вырашала і нядаўня выпушніца БДУ імя У. І. Леніна, кандыдат філалагічных навук Н. Гапрындашвілі, толькі ўжо на матэрыяле перакладу на грузінскую мову апавесці В. Быкава «Сотнікаў». Дацэнт К. Хромчанка разглядаў ролю беларуска-грузінскіх літаратурных узаемасувязей у развіцці беларускай літаратуры 20—30-х гг. XX ст., аўтар гэтых радкоў — ролю трэцяга пленума праўлення СП СССР (Мінск,

жэбры 1936 г.) у станаўленні беларуска-грузінскага літаратурнага пабрацімства. Сялетні выпускнік філфака БДУ імя У. І. Леніна У. Сіўчыкаў, які тры гады вывучаў грузінскую мову ў Тбілісімскім ўніверсітэце, гаварыў пра ўспрыманняе грузінскай дзіцячай літаратуры ў Беларусі. Два даклады былі прысвечаны Янку Купалу як фундатару беларуска-грузінскіх міжнацыянальных узаемаадносін — прафесара, загадчыка кафедры беларускай літаратуры ўніверсітэта А. Лойкі («Паэтыка вершаў Янкі Купала пра Грузію») і дацэнта гэтай кафедры В. Казловай («Грузія ў паэзіі Янкі Купала»). Разглядалася таксама роля іншых пісьменнікаў Беларусі і Грузіі ў асваенні іншанацыянальнай тэматыкі, у развіцці літаратурных сувязей — Іло Масашвілі (М. Нідзэ), Рахадзена Гветадзе (Т. Мгебршвілі), Давіда Сімановіча (М. Кшондзер).

Не менш цікавымі і значнымі былі даклады па тыпалогіі беларускай і грузінскай літаратуры. «Бяссмерце» К. Лардкіпанідзе і «Будучыня» Э. Самуіленкі — новы аспект асваення іншанацыянальнай тэматыкі савецкай літаратурай — з дэкларам на такую тэму выступіў І. Багамолаў. Вопытам тыпалагічнага супастаўлення дзіцячай літаратуры Беларусі і Грузіі падзялілася М. Яфімава, агульнае і своеасаблівае ў беларускім і грузінскім высялках выявіла В. Захарава, пра маральна-этычныя грані духоўнага свету чалавека ў сучаснай беларускай і грузінскай літаратурах раскажаў У. Навумовіч, апавяданні пра Вялікую Айчынную вайну для дзяцей у беларускай і грузінскай прозе прааналізавала А. Шыловіч. Шлях пісьменніка ад маральна-этычных пошукаў да філасофскіх абгульненняў на прыкладзе романаў Н. Думбадзе і І. Шамякіна прасачыла І. Ключановіч. Агульнаму і адметнаму ў вырашэнні тэмы калектывізацыі ў рускай, беларускай і грузінскай прозе 30-х гг. («Узнятая

цаліна» М. Шолахава, «Вязьмо» М. Зарэцкага, «Зара Калхіды» К. Лардкіпанідзе) прысвяціла свой даклад Т. Каваленка.

Трэба сказаць, што праблема тыпалагічнага супастаўлення беларускай і грузінскай літаратуры ўзнята ўпершыню ў савецкім літаратуразнаўстве. І гэта таксама значназнальна. На нашых вачах навука бярэ ў свой абсяг мноства новых фактаў, узнімаецца ў іх асэнсаванні на новую вышыню.

Адкрываючы канферэнцыю, рэктар БДУ імя У. І. Леніна акадэмік АН БССР Л. І. Кісялеўскі падкрэсліў, што трыбуна канферэнцыі ўплыве прыдатна для пастаўкі не толькі навуковых, але і навукова-практычных пытанняў, якія закранаюць жыццё філалагічнага факультэта і ўніверсітэта ў цэлым. Як вядома, ўніверсітэт рыхтуе для Грузіі кадры філалагаў. Л. І. Кісялеўскі падкрэсліў думку Максіма Танка, выказаную ў дакладзе на апошнім з'езде пісьменнікаў, што БДУ імя У. І. Леніна мог бы адыграць значна большую ролю, чым дагэтуль, у падрыхтоўцы перакладчыцкіх кадраў шляхам абмену студэнтамі паміж ўніверсітэтамі краіны.

Своеасаблівай ілюстрацыяй да гэтых разваг з'явіліся два даклады, прагавораны на канферэнцыі. Намеснік дэкана філфака М. Піпчанка раскажаў пра падрыхтоўку русістаў і беларусістаў для Грузіі на філалагічным факультэце БДУ імя У. І. Леніна, прааналізаваў як дзясяцігоддзю поспехі, так і паасобныя ўпущэнні ў вырашэнні гэтага пытання. Дацэнт Р. Кавалёва спынілася падрабязна на метадыцы індывідуальнай працы па вывучэнню рускага і беларускага фальклору студэнтамі-грузінамі. Канферэнцыя, такім чынам, і сапраўды набыла практычны ўхіль, вельмі важны для ўніверсітэцкай навуцы.

Застаецца дадаць, што матэрыялы канферэнцыі плануецца выпусціць асобным выданнем.

В. РАГОЙША,
дацэнт кафедры беларускай літаратуры.

ЧЫТАННІ МАЛАДЫХ ВУЧОНЫХ

адбыліся на тэму «Філасофія ў сістэме сучаснай культуры». Яны арганізаваны кафедрай марксісцка-ленінскай філасофіі гуманітарных факультэтаў.

Перад маладымі вучонымі з розных гарадоў краіны выступілі па актуальных праблемах марксісцка-ленінскай філасофіі член-карэспандэнт АН БССР Л. І. Шыракану, загадчык кафедры філасофіі гуманітарных факультэтаў прафесар В. С. Сцецін, доктар філасофскіх навук Д. І. Дуброўскі, кандыдат філасофскіх навук А. А. Міхайлаў. Працавалі дзве секцыі. Чытанні закончыліся плённым абменам думкамі па закранутых праблемах за «круглым сталом», які вёў прафесар В. С. Сцецін.
М. МАЖЭЙКА.

НА НАРАДЗЕ КУРАТАРАЎ

вучэбных груп ўніверсітэта абмеркаваны задачы па падрыхтоўцы палітыка-выхаваўчай работы сярод студэнтскай моладзі ў святле рашэнняў XXVII з'езду КПСС.
Т. РУДКОЎСКАЯ.

ЭКЗАМЕН ПА МАТЭРЫЯЛАХ

XXVII з'езду КПСС для камсамольскага актыва факультэтаў ўніверсітэта быў арганізаваны кафедрам грамадскіх навук і камітатам камсамола. У цэлым камсамольскія актывісты прадэманстравалі добрае валоданне матэрыяламі з'езду.
С. СЯРГЕЕЎ.

СЁННЯ

і заўтра пройдзе навукова-практычная канферэнцыя «XXVII з'езд КПСС і задачы ўніверсітэта па падрыхтоўцы спецыялістаў». На пленарным пасяджэнні выступіць рэктар ўніверсітэта акадэмік АН БССР Л. І. Кісялеўскі, сакратар парткома ўніверсітэта, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар М. І. Юрчук, прарэктар па навуковай рабоце, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар С. С. Шушкевіч.
М. НАДЭР,
Н. КАЗЕМ.

КАНФЕРЭНЦЫЮ ЧЫТАЧОЎ

па кніжцы ўласнага карэспандэнта «Правды» па Беларусі І. Р. Новікава «Ачышчэнне» арганізавалі і правялі гістарычны факультэт і вучэбны аддзел бібліятэкі. На ёй выступілі дэкан гістарычнага факультэта І. О. Царук, загадчык кафедры палітэканоміі С. Я. Янчанка, студэнты А. Міхалькевіч, С. Галавачанка, А. Аборына і іншыя.

У канферэнцыі прыняў удзел аўтар кнігі, а таксама супрацоўнік выдавецтва «Полымя» І. М. Пташнікау.

Была арганізавана выстаўка кнігі «Непакараная Беларусь».
А. САВІЧ.

Майстэрства прапагандыста

З НАШАЙ ПОШТЫ

УЗЯТЫ партый курс стварае добрыя магчымасці для значнага павышэння эфектыўнасці ідэалагічнай работы. Творчае ажыццяўленне рашэнняў XXVII з'езду партыі, комплексны падыход да справы выхавання характэрны для партыйнай прапаганды на фізічным факультэце.

Яркі прыклад гэтаму — выступленне на адзіным пленары В. І. Пракошына аб асноўных праблемах развіцця вышэйшай школы і навуцы ў Рэспубліцы ў святле рашэнняў XXVII з'езду КПСС, аб задачах і тэмпах навукова-тэхнічнага паскарэння. «Кожны чалавек, — сказаў прапагандыст, — павінен бачыць сваю ролю, канкрэтную мэту ў ажыццяўленні задач, пастаўленых з'ездам».

Цікава, змястоўна прайшоў

на факультэце адзіны пленарны дзень «Да 80-годдзя і рускай рэвалюцыі».

«Народная дэмакратыя ў дзеянні» — даклад дэпутата Маскоўскага райсавета народніх дэпутатаў, дацэнта А. С. Каспяровіч — гэта яркі і змястоўны расказ аб павышэнні адказнасці Саветаў у гаспадарчым і культурным будаўніцтве, аб ажыццяўленні комплексу мер па паляпшэнню дабрабыту працоўных, аб выкананні дэпутатамі наказаў выбаршчыкаў.

Такія заняткі садзейнічаюць фарміраванню ў слухачоў камуністычнага светапогляду, вызначаюць эфектыўнасць ідэалагічнай работы.

В. САЦУКЕВІЧ,
слухач ўніверсітэта
марксізму-ленінізму.

ГРАМАДЗЯНСКІ АБАВЯЗАК

ПА ЗАГАДУ СЭРЦА

СТУДЭНЦКІ будаўнічы атрад «Рытм» юрыдычнага факультэта — першы ва ўніверсітэце выступіў ў ініцыятывай адпрацаваць дадатковы дзень ударнай працы ў фонд дапамогі пацярпелым ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

Гэты атрад добра вядомы за межамі факультэта. Месцам яго пастаяннай дыслакацыі стаў калгас «Савецкая Беларусь» Клецкага раёна Мінскай вобласці. Па выніках работы за 1985 год будатрад заняў I месца ў БДУ, а ў калгасе з'явілася вуліца Універсітэцкага з новымі сучаснымі дамамі для працаўнікоў вёскі.

— Рашэнне гэта не было выпадковым, — гаворыць камісар атрада Юрый Кашавы. — Усе мы добра ведаем пра падзеі на Чарнобыльскай АЭС, рэгулярна сочым за паведамленнямі газет, радыё і тэлебачання. А нядаўна

ўсім атрадам уважліва пазнаёмліся з выступленнем Генеральнага сакратара ЦК КПСС М. С. Гарбачова.

Мы разумеем, як нялёгка даводзіцца людзям, якія працуюць зараз у раёне аварыі і захаплены іх мужнасцю і самаадданасцю. Уся краіна дапамагае чарнобыльцам. Мы таксама не жадаем сядзець склаўшы рукі, калі побач бяды. 19 мая на агульным сходзе атрада было прынята рашэнне адпрацаваць дадаткова дзень у фонд дапамогі пацярпелым ад аварыі.

Застаецца дадаць, што СБА «Рытм» — інтэрнацыянальны: у яго ўваходзяць 5 замежных студэнтаў з Ганы, Нігерыі, Мазамбіка, Гвінеі-Бісау. Узначальвае атрад студэнт III курса, кавалер ордэна Чырвонай Зоркі, дэпутат гарадскога Савета народніх дэпутатаў Аляксандр Дземяшкевіч.

А. ЯКУБЕЦ.

РАЎНЕННЕ —
НА
ПРАВАОЛМАГОВЫХ!

АЛЕНА ЖМОЙДЗЯК, студэнтка II курса 2 групы вядома на географічным факультэце як камсамолка з выдатнымі арганізатарскімі здольнасцямі (яна стараста групы), як здольная, старанная студэнтка (атрымлівае павышаную стэпендыю), кірыстагца павягай калектыву.
Фота А. ВАЛОШЫНА.

ЯКІМ БЫЦЬ СЕМІНАРУ?

ВЕДАМ — ЯКАСЦЬ!

МЕТОДЫКА ПРАВЯДЗЕННЯ семінара — складаны, цікавы працэс. Гэта паглыбленае пазнанне прадмета і кантроль за самастойнай работай студэнта.

З дапамогай семінара не толькі ацэньваюцца веды студэнтаў, але і ставіцца задача зацікавіць іх канкрэтнай навукай, яе прадметам, дасягнуць глыбокага вывучэння. Каб студэнт, ідучы на заняткі, не думаў, як яму адмаўчацца.

Я лічу, самае галоўнае на семінарах — гэта актыўнасць, самастойнасць студэнтаў. Кожны павінен выступіць, выказаць сваё меркаванне. Ён можа і памыліцца. Але праз памылкі, праз іх выпраўленне мы прыходзім да правільнага пераканання.

Такі творчы настрой магчымы тады, калі студэнт добра падрыхтаваўся, калі ён упэўнены ў сваіх ведах, можа паспрачацца. сказаць нешта новае.

Важна таксама, як студэнт адказвае. Калі ён хоча здзівіць кніжнымі, завучанымі фразамі, ствараецца адваротнае ўражанне: што гэты чалавек далей кнігі не ідзе, займаецца проста перакананым падручнікам. Больш пераканана будзе гучаць адказ, калі студэнт гаворыць думаю-

чы. Мянняюцца і адносіны аўдыторыі. Абякавасць змяняецца ажыўленнем, увагай.

На пытанне, якія формы правядзення семінара будуць адпавядаць сучасным патрабаванням, адказаць цяжка. Напэўна, тыя формы, якія прымуюць студэнта думаць, працаваць у поўную сілу.

Перш за ўсё не трэба баяцца новых форм. Эфектыўнасць той або іншай — бачна на практыцы.

Напрыклад, нядаўна ў першай групе першага курса юрыдычнага факультэта прафесар А. А. Галаўко прапанаваў цікавы варыянт. На працягу 10 мінут мы самі маглі пераканацца, што мы ведаем, а што варта давучыць. Выйшла, што ўсё ж мы ведаем больш, чым не ведаем. Крыху аб новаўвядзенні.

Кожнаму студэнту былі дадзены пытанні і на кожнае з іх — 4 адказы. Выбіраючы адзін з прапанаваных варыянтаў, мы вызначалі правільнасць адказу. Цікава тое, што гэтыя варыянты падкрэслівалі ўсе асаблівасці пытання.

Работа праходзіла персанальна. Кожны разлічваў на свае веды.

Анатоль Аляксандравіч тут жа правяраў і ацаніў нашы веды. Такую метадку правядзення семінара можна прапанаваць не толькі для семінарскіх заняткаў па савецкаму дзяржаўнаму праву. Будзе правільна, калі яна распаўсюдзіцца не толькі на юрыдычным факультэце, але і на іншых.

Шукайце новыя формы, прапановуйце іх, каб семінар быў жывым, захапляючым!

А. НАВУМАВА,
студэнтка юрыдычнага факультэта.

АКТИВІЗАВАЦЬ ЧАЛАВЕЧЫ ФАКТАР

СТУДЭНЦКАЕ ДАСЛЕДАВАННЕ

Ключом да здзяйснення стратэгіі карэннага пералому ў жыцці краіны з'яўляецца выпрацаваная ХХVII з'ездам КПСС рэалістычная праграма дзеянняў. Вось што пісала «Правда» 10 сакавіка 1986 г.: «З'езд паказаў, што рашаючым у выкананні гэтай праграмы, у поспеху справы паскарэння з'яўляецца чалавечы фактар».

УСПОМНІМ адно з самых глыбокіх палажэнняў марксізму: «Чым большыя размах, чым большая шырыня гістарычных дзеянняў, тым большая колькасць людзей, якія ў гэтых дзеяннях удзельнічаюць, і чым глыбей пераўтварэнне, якое мы жадасем правесці, тым больш патрэбна ўзняць цікавасць і свядомы адносінны». Гэтыя словы былі сказаны У. І. Леніным на VIII Усе-расійскім з'ездзе Саветаў. Паспрабуем суаднесці іх значэнне з праблемнымі пытаннямі вучэбнага працэсу.

Для пачатку сфармулюем гэтыя пытанні. На першым месцы, безумоўна, стаіць праблема павышэння якасці ведаў. Другое, не менш важнае месца, належыць праблеме росту грамадска-палітычнай актыўнасці студэнтаў. Асабліва трэба вылучыць навуковую работу як адзін з відаў працягнення творчасці і ініцыятывы.

Любое даследаванне будзе трывалым, калі яно абапіраецца на рэальныя факты. Прадметам такога даследавання стала другая група першага курса юрыдычнага факультэта.

Псіхалагічны клімат у калектыве з'яўляецца аб'ектыўным паказчыкам актыўнасці і яго магчымасцей. Па метадцы У. А. Ядава і Г. А. Здравамислава было праведзена апытанне студэнтаў, якое вызначыла псіхалагічны клімат групы як паспяховы, што сведчыць аб яе вялікім патэнцыяльным магчымасцях.

Нельга не сказаць аб некаторых асаблівасцях. Па-першае, калектыву ў асноўным згуртаваўся, але ён заснаваны на асабістых сімпатых, гэта значыць на эмацыянальным адзінстве. Па-другое, арганізацыйнае адзінства — дасягнута часткова. Па-трэцяе, складался грамадска-палітычнае адзінства групы. Па-чвёртае, прафесійныя зносіны паміж студэнтамі знаходзяцца ў неразвітым стане.

Галоўнай групавой якасцю з'яўляюцца патрабавальныя адносіны да вучобы. Па выніках зімовай сесіі 89,9 працента студэнтаў былі атэставаны на «добра» і «выдатна». Гэтыя вынікі былі дасягнуты дзякуючы свядомасці і адказнасці студэнтаў, добрай арганізацыі і кіраванню вучэбным працэсам.

Вялікая роля ў якасным засваенні матэрыялу належыць семінарскім заняткам. Асаблівай папулярнасцю ў студэнтаў карыстаюцца семінары па палітэканоміі капіталізму і гісторыі КПСС. Выкладчык палітэканоміі А. М. Коўзік выкарыстоўвае праблемны метад. Сутнасць метаду — у пастановцы праблемнай сітуацыі перад студэнтам, які павінен знайсці новы спосаб дзеяння, атрымаць новыя веды.

Цесная сувязь з жыццём характэрна для семінарскіх заняткаў па гісторыі КПСС, плённая форма правядзення заняткаў, якую практыкуе А. М. Алпееў. Жывое амбяркаванне, творчая ініцыятыва студэнтаў, сувязь з сучаснасцю — вось яе характэрныя рысы. Даволі часта са змястоўнымі выступленнямі і дапаўненнямі выступаюць 10—15 чалавек.

На жаль, актыўнасць групы носіць непастаянны, цыклічны характар. Зараз мацнейшыя студэнты ўзяліся за перабудову свядомасці сваіх таварышаў. У гэтай справе акцэнт робіцца на такія якасці, як узаемная патрабавальнасць, узаемная адказнасць, узаемадапамога. Сталі ўжо добрай традыцыяй размовы ў перапынку паміж заняткамі аб вучобе, грамадска-палітычным, культурным жыцці.

У прафесійнай падрыхтоўцы будучых спецыялістаў грамадскай навуцы іграюць універсальную ролю. Разам са сваімі асноўнымі функцыямі яны з'яўляюцца метадычнай асновай для грамадска-палітычнай практыкі. Формамі стымулявання актыўнасці асноўнай часткі групы з'яўляюцца: факультэты грамадскіх прафесій, школа маладога лектара, Ленінскі залік.

Некалькі слоў хачу сказаць аб навукова-даследчай рабоце студэнта. Зразумела, што ўзровень падрыхтоўкі на першым курсе ў студэнтаў розны. Гэта стварае цяжкасці для масавых заняткаў навукова-даследчай работай. Але гэта найбольш плённы спосаб развіцця творчай ініцыятывы, самастойнага, глыбокага мыслення студэнта. У працэсе падрыхтоўкі дакладаў, рэфератаў ён вучыцца працаваць творча, аналізаваць, а выступленне яго перад аўдыторыяй выпрацоўвае неабходныя прафесійныя навыкі работы з людзьмі.

А. ЗАКРЖЭЎСкі,
студэнт юрыдычнага факультэта.

ТВАЕ ВЫКЛАДЧЫКІ, СТУДЭНТ

ІСКРА БЕЛАРУСКАГА СОНЦА

ЯКАЯ ЯНА ДЗІУНАЯ, Бела-

русамі, са знаёмымі да болю абрысамі, якія, нават адціснутыя паміж стаўбцамі іншамоўнага тэксту, дыхаюць некрунтай чысцінёй запаведных пушчаў, пранізлівай сінявой ільняных палёў. З дзясцінства знаёмыя назвы — Маладзечна, Слуцк, Барысаў, — напісаныя па-нямецку... «Беларускі вывучаем у доктара Лазоўскага», — паведамляе ў перакладзе загаловак нарыса, змешчанага ў нямецкай газеце «Нацыяналь Цайтунг». А гэта, побач з маленькай картай Беларусі, на фотаздымку, ён разам са сваімі берлінскімі студэнтамі — па-нямецку «доктар». Ці як прывыклі казаць на філфаку БДУ імя У. І. Леніна, дацэнт кафедры беларускай мовы, намеснік дэкана факультэта па беларускаму адрозненню Уладзімір Міхайлавіч Лазоўскі, які чатыры гады — з 1981 па 1985 — выкладаў беларускую мову для нямецкіх студэнтаў на секцыі славістыкі Берлінскага ўніверсітэта імя Гумбальдта.

На філфаку калегі і студэнты ведаюць Уладзіміра Міхайлавіча як таленавітага выкладчыка, вядомага даследчыка ў сваёй галіне, сааўтара шэрагу падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў: «Беларуская мова» для паступаючых ва ўніверсітэт (1968), «Введение в специальность» для студэнтаў філалагічных факультэтаў (1977), «Сучасная беларуская мова, лексікалогія, фразеалогія» (1984) і інш. Шаснаццаць гадоў працаваў ён намеснікам дэкана факультэта. Калі дадаць «берлінскія» гады, атрымаецца дваццаць.

Для многіх гэта будзе нечаканасцю: у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы вывучаюць мову Янкі Купалы і Якуба Коласа! І ў каго-небудзь абавязкова ўзнікнуць пытанні: для чаго немцам наша мова? Чаму іменна яна заслужыла ўвагу нямецкіх калег? І як атрымалася, што выкладчыкам берлінскіх студэнтаў стаў «доктар» Лазоўскі?

Уладзімір Міхайлавіч з ахвотай адказвае на ўсе гэтыя пытанні. Свежы, бадзёры пасля працоўнага дня, ён нікому — і ў першую чаргу сабе самому — не дае адчуць стомленасці. З задавальненнем уяўляеш, як ён узыходзіць на кафедру галоўнага ўніверсітэта ГДР, энергічны, падцягнуты.

Традыцыйна для выкладання славянскіх моў запрашаюцца спецыялісты з усіх славянскіх краін, — расказвае Уладзімір Міхайлавіч. — Я працаваў побач з калегамі з Югаславіі, Балгарыі, Чэхаславакіі, Польшчы. Запрашаючы спецыялістаў з іншых краін, нямецкія сябры лічаць, што носяць і роднай мовы будуць спрыяць больш глыбокаму засваенню студэнтамі адпаведнай славянскай мовы.

Так стаў У. М. Лазоўскі выкладчыкам у нямецкіх студэнтаў. Як прыёмна цяпер даведацца, што некаторыя з іх, скончыўшы ўніверсітэт, працягваюць займацца беларускай мовай! Значыць, удалося выкладчыку зараціць у душу іскарку, запаленую ад таго ласкавага, шчодрара сонца, што свеціць над Прыпяццю і Неманам. У памяці засталася твары маладых людзей, у якіх ён змог абудзіць асабістую цікавасць да нашай мовы. Назаву адзін з іх: яму Маргіт Мішталь, Дагмар Пауза, Габі Карлі. Выключныя здольнасці нямецкай дзяўчыны Габі Карлі да беларускай мовы Лазоўскі накіраваў у пэўнае рэчыва: яна жахдала вывучаць старажытныя беларускія помнікі і хутка ўжо без дапамогі чытала па-старабеларуску.

Ёсць у нямецкіх студэнтаў адна рыса, — з хітраватай усмешкай гаворыць Уладзімір Міхайлавіч, — пра якую цікава будзе

даведацца нашым студэнтам. Нямецкі студэнт ніколі не спозніцца, не прапусціць заняткаў без уважлівай прычыны, не пазней, чым заўтра, прынясе апраўдальныя дакументы...

Але наогул усе яны розныя. Адны з нямецкай педантычнасцю будуць ведаць усё ад А да Я і ніколі не зазірнуць па-за рамкі вучэбнай праграмы. Другія — гатовы з глыбокай цікавасцю ўпітваць усё новае.

Такія пасля лекцыі падыходзілі да Лазоўскага з просьбай расказаць больш аб Беларусі і беларусах, аб сучасным стане нашай мовы. І ён расказваў, вадзіў на кінафілмы аб Беларусі, рабіў выстаўку да юбілею Я. Купалы і Я. Коласа.

Нешта ў плыні ўспамінаў прымусліла Уладзіміра Міхайлавіча пасур'езнець:

— Заўсёды трэба было памятаць, што ты — грамадзянін Савецкай краіны і член нашай партыі.

Званне салдата партыі Уладзімір Міхайлавіч заўсёды нёс з гонарам. Неаднаразова выбіраўся ў састаў партыйнага бюро партарганізацыі выкладчыкаў, стажораў і работнікаў культуры. Быў дэлегатом XVIII канферэнцыі партыйных арганізацый савецкіх устаноў у ГДР. Удзельнічаў у рабоце камісіі па інтэрнацыянальнаму выхаванню моладзі, праводзіў прапагандысцкую работу сярод нямецкіх грамадзян. Зроблена шмат, усёго не пералічыш. Залаты медаль Гердэра стаў дастойнай ўзнагародай камуністу за актыўную працу па лініі ўмацавання германа-савецкай дружбы.

І вось — зноў у Мінску. Летнім сонцам сустрэла Радзіма. А ў верасні — зноў ён за кафедрай, зноў гучыць расказ аб пытаннях сучаснай беларускай мовы. За сталамі — студэнты філфака, ад якіх трохи адвык там, у Берліне. Тым лепш на свежы позірк відаць усе іх праблемы, перавагі і недахопы.

Студэнты філфака — вельмі аб'ектыўныя, — дзеліцца сваімі назіраннямі Уладзімір Міхайлавіч. — Калі да іх прыходзіць з глыбокім веданнем прадмета, з творчым поглядам на рэчы — будзеш мець высокі аўтарытэт. Тады не трэба будзе ўрагаванца студэнтаў працаваць — усё зробіць самі. Так, як на першым курсе робяць гэта лепшыя студэнткі — Таццяна Скаун і Таццяна Рамза. Але выкладчыку не даюць слабай падрыхтоўкі і нізкай эрудыцыі. Адсюль пачынаюцца пропускі заняткаў, абякавасць да дамашніх заданняў. Такім чынам, праблема вучобы пачынаецца з выкладчыка. Ёсць і іншыя праблемы ў студэнтаў. Яны заарганізаваны. Кожны тыдзень на іх «звальваецца» столькі мерапрыемстваў, што няма часу ні ўдзельнічаць у іх, ні назіраць за іх выкананнем. Студэнт разважае: не пайду, не зроблю — нічога не будзе. Так нараджаецца абякавасць...

Уладзімір Міхайлавіч Лазоўскі не любіць гаварыць аб сабе. Увесь час ён імкнецца перавесці размову на студэнцкае асяроддзе, якое дасканалы ведае і, адчуваецца, любіць.

— Я хачу пажадаць студэнтам філфака і іншых факультэтаў, каб яны былі дастойнымі традыцыйнага ўніверсітэта, у якім вучыліся такія майстры беларускай культуры, як К. Крапіва, П. Броўка, І. Мележ, І. Навуменка.

Такі ён — Выкладчык, які ў сэрцы сваім нясе іскру, запаленую ад сонца сваёй Радзімы. Іскру гэтую ён запаліў у многіх сэрцах — тут, у Беларусі, а там у Берліне.

А. ГАРШКОВА,
студэнтка факультэта журналістыкі.

Да пабачэння, Польшча! Прывітанне, Мінск!

Народны аркестр народных інструментаў БДУ імя У. І. Леніна — адзін са старэйшых калектываў ва ўніверсітэце: у будучым годзе ён будзе святкаваць юбілей — 40 гадоў на сцэне. А сцэны былі самыя розныя: гарадскія, рэспубліканскія, саюзныя, быў калектыв і ў ГДР, двойчы ў Польшчы. І ў гэтым немаля заслуга мастацкага кіраўніка і дырыжора А. В. Шапялевіча.

Нядаўна аркестр вярнуўся зноў з паездкі. Два тыдні ён гастраліраваў у Польскай Народнай Рэспубліцы. Удзельнікі паездкі падзяліліся сваімі уражаннямі.

ТАМ, ДЗЕ МЫ БЫВАЛІ

— Зразумела, уражанняў у вас хапае. Таму пачніце, калі ласка, з любога.

— Адрозніваць паміж дварцова-паркавымі ансамблямі Лазенкі, былая рэзідэнцыя каралёў, цяпер — парк культуры і адпачынку працоўных Варшавы. Мабыць таму, што ў парку знаходзіцца вядомы помнік слаўтаму кампазітару і піяністу Шапэну, творчасць якога прынесла польскай кампазітарскай школе сусветнае прызнанне. Пачынаючы з 1 мая, ля помніка праходзяць канцэрты шапэнаўскай музыкі, дзе права выступіць маюць выключна пераможцы конкурсу, прысвечанага кампазітару. Пабывалі мы і ў касцёле Трэх крыжоў, дзе пахавана прывезенае з Францыі сэрца Шапэна.

— А як старая Варшава?

— О! Хаця ўсе старыя часткі гарадоў чымсьці падобны, але старая Варшава — гэта яшчэ і катрыншчыкі, у аднаго з іх сядзеў на плячы нават зялёны папугай; гэта і музыканты, якія іграюць на скрыпках. Што і гаварыць, Польшча — вельмі музычная краіна!

На плошчы Старое Месца мастакі смела выстаўляюць свае творы. Хочаш, купляй!

— А куды вы былі запрошаны з канцэртамі?

— На завод Рэма ў горадзе Рэшле, у Беласток, у Аўгустаў і іншыя гарады. Усюды для нас былі арганізаваны сустрэчы з моладдзю.

— Як прымалі наша мастацтва?

— З захапленнем. Усюды, дзе мы толькі ні выступалі, нас прымалі як любімую футболь-

ную каманду, настолькі бурна, настолькі шчыра!

— Пра якіх новых знаёмых можаце расказаць?

— Пра Сейва Рамуальда, нашага гіда. Дабрэйшай душой чалавек! Па прафесіі ён — ювелір, а экскурсаводства — яго хобі. Ён быў улюбёны ў наш аркестр! У Беластоку, на яго радзіме, мы далі незапраграмаваны канцэрт — так нам хацелася аддзякаваць Рамуальду. На развітанне Рамуальд плакаў, як дзіця, і мы разам з ім.

Яшчэ ў нас быў адзін любімы чалавек з Лютр. Мы так ад-

разу захапіліся ім, што і забыліся запытаць прозвішча. У Лютрах мы тры дні адпачывалі, а ён нам гатаваў. І як! Праз яго мы даведалься амаль пра ўсю польскую кухню. Урэшце так нам здавалася, бо частаваў ён нас шчыра.

Трэба заўважыць, што ўсюды нас прымалі добразычліва. У Польшчы добра ведаюць нашу мову. Нярэдка прахожыя давалі нам тлумачэнні.

Мы вельмі хваліліся, калі даведалься аб аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Што там, дома? Цяжка было ўявіць. Незнаёмыя людзі спынялі нас на вуліцы, ціснулі рукі, выказвалі спачуванні. За падтрымку ўсім ім дзякуй. Бо спачувалі гэтыя незнаёмыя людзі не толькі канкрэтна нам, яны спачувалі краіне.

Вы расказвалі аб сваіх уражаннях, усё яны прыемныя. А што вам не спадабалася?

— Шматлікаць касцёлаў. Уявіце сабе: школ часам не хапае, асабліва ў сельскай мясцовасці, дзеці займаюцца аж у тры змены! Але нават у самай маленькай вёсцы па 2—3 касцё-

З ПЕСНЯЙ ПА ЖЫЦЦІ

СВЕТ ТВАІХ ЗАХАПЛЕННЯЎ

СПАЧАТКУ ўзнікае той настрой, калі душа адкрываецца для паэтычнага ўспрымання, і само сабой надыходзіць жаданне не адпусціць паэтычнае пачуццё, а ўзяць аловак і вывесці на паперы першы радок... Але, высвятляюцца, некаторым вершам мала быць проста вершам — нельга, каб не вымаўляць іх нараспеў. Дзе для такога верша-жаніха ўзяць мелодыю-нявесту, каб іх саюз, іх сям'ю можна было назваць песняй, сапраўднай песняй? У шчаслівых выпадках мелодыя сама адшуквае свайго нарачонага, быццам толькі і чакае таго моманту, калі ім можна будзе адкрыцца людзям...

Алег Атаманаў пашанцаваў: ён мае здольнасці не толькі складаць вершы, ладна падбіраць да іх мелодыю, прырода адарыла яго таксама і прыемным выразным голасам. Таму музыка ў яго жыцці займае выключнае месца. Як, дарэчы, і філалогія, бо А. Атаманаў — выкладчык кафедры рускай мовы па навуцанню замежных студэнтаў асноўных факультэтаў Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна. І між дзвюма любімымі справамі Алег не згодзен рабіць ніякіх размежаванняў, бо добрае веданне родных моў, літаратур толькі абвастрае пачуццё слова, паэтычных гукаў.

Рэпертуар (а ў ім каля 70 твораў) выканаўцы самадзейнай песні А. Атаманава пастаянна абагачаецца з крыніцы беларускай паэзіі. На вершы А. Рызана-

ва, Н. Гілевіча, А. Лойкі, А. Письмянкава і інш. Алег пад гітару ці ў суправаджэнні эстраднага ансамбля (кіраўнік У. Казібану, Палац Беларускага выконвае рамансы, танга, жартоўныя, лірычныя і лірыка-інтымныя песні.

Выкладчык Белдзяржуніверсітэта — лаўрэат разнастайных шматлікіх конкурсаў самадзейнай песні. Нядаўна прымалі, напрыклад, удзел у Рэспубліканскім тэлеконкурсе «Мне давера на песня». Але адзін з самых яркіх яго ўспамінаў, бадай, на ўсё жыццё — удзел у культурнай праграме на XII Сусветным фестывалі моладзі ў Маскве. За што і быў узнагароджаны Граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Чаму Алег Атаманаў спявае? Яму цяжка адказаць на гэта пытанне. Але толькі не дзеля славы, не дзеля поспеху. Мо гэта патрэбнасць душы: дзяліцца паэтычным успрыманням жыцця, якое не можа не зараджаць сваёй прыгажосцю?

Ад яго канцэртаў застаецца пачуццё «светлага суму». Паланення ім, слухачы не разбягаюцца адразу пасля выступлення, быццам ім патрэбны нейкі час, каб вярнуцца зноў да будзённага жыцця, і гэтак імгненне яны адцягваюць як мага больш. А малады спявак не прымушае сябе доўга ўпрошваць. Ён удзячны сваім слухачам, якія раздзялілі з ім радасць. І спявае, спявае для іх яшчэ, і яшчэ.

А. ВІХРОВА.

ТАНЕЦ — ЦУД

ШТО МОЖА быць больш прыгажэйшым за бальны танец?! Так, напэўна, лічыць Алёна Пушнікова, якая ўжо чатыры гады займаецца ў ансамблі бальнага

танца (кіраўнік М. Продан). Універсітэт Алёна ўжо скончыла, але з танцам развітацца не жадае.

Фота У. СМІРСКАГА.

ТЫСЯЧА І АДЗІН РЭЦЭПТ ТВАЙГО АДПАЧЫНКУ

«Верасень» — ЦЭЛЫ ГОД

З ДАўНЯГА часу на эмблема тэатра дзве маскі: адна весела смяецца, другой — не да смяху. У жыцці самадзейных тэатраў бывае нешта падобнае: спачатку — бурны энтузіязм, маштабныя прагнозы, а пасля — марудная работа і расчараванні.

Студэнты юрыдычнага факультэта БДУ імя У. І. Леніна своечасова ўхіліліся ад страху і сумненняў. Восьмы год тут актыўна працуе маладзёжны клуб «Верасень». Год за годам, ад верасня да верасня, на дзесятым паверсе юрыдычнага факультэта складаваўся моцны калектыв

з прастымі традыцыямі, багатай фантазіяй і рэальнымі планами.

У структуры клуба «Верасень» — восем секцый па розных відах мастацтва, — гаворыць прэзідэнт клуба Сяргей Каляда. — У першых радах «Верасня» выступае студэнцкі тэатр эстрадных мініяцюр (СТЭМ) і драмгурток, за плячымі якога — дзесятакі пастацовак.

Аб якасці п'ес меркаваць глядачам і журы. На вясеннім аглядзе самадзейнасці ўніверсітэта СТЭМ увайшоў у лік мацнейшых факультэцкіх тэатраў. Прыкметны стрых у свядомасці

гледачоў пакінула публіцыстычная работа драмгуртка «210 крокаў».

У красавіку нашым госцем быў кіраўнік эксперыментальнага тэатра пры Кіеўскім дзяржуніверсітэце Андрэй Ахрымовіч, — расказвае С. Каляда. — Эксперыментальны публіцыстычны тэатр «Факт» добра вядомы кіеўскім студэнтам. Ідэя абмену вопытам наспела даўно. Зараз мы рыхтуем новую праграму, з якой спадзяёмся выступіць у Кіеве.

В. ПЕРАВОЗЧАНКА, студэнт факультэта журналістыкі Кіеўскага ўніверсітэта.

РЭФОРМЕ ШКОЛЫ — КЛОПАТ ВНУ!

ПРЫСТУПКА... ВУЗКАЯ

Вось і завяршаецца яшчэ адзін навучальны год, а гэта значыць, што надышла пара падводзіць вынікі работы педагагічных атрадаў. У сваіх справаздачах камандзіры педатрадаў філалагічнага факультэта адлюстравалі не проста праведзеныя мерапрыемствы, а — значную частку жыцця нашага факультэта.

ШМАТ ЧАГО зрабілі педатрады ў школах. Калі ўлічыць, што да гэтага года на факультэце добра працаваў толькі педатрад

«Верас», то сёлета іх было ўжо шэсць. Першае месца ў саборніцтве паміж імі заняў «Верас» (III курс, беларускае аддзяленне).

І гэта заканамерна, бо ён плённа працуе ўжо трэці год, мае багаты вопыт. Вучні палюбілі сваіх шэфар за іх вясёлыя, добрыя характары, за цікавыя сумесныя справы. А іх было шмат: гульня «На піянерскай арбіце», знаёмствы з навінкамі літаратуры, псіхалагічныя даследаванні вучняў, сустрэчы з пачынаючымі паэтамі Галінай Ракодай і Жаннай Паходня — можна б было і далей пералічваць мерапрыемствы.

У гэтым годзе дырэктар Хатлянскай школы Уздзенскага раёна даслаў зноў на адрас факультэта падзяку. Але самай высокай узнагародай верасуцам былі словы вучняў на кожнае развітанне: «Прыязджайце хутчэй!».

Добра папрацавалі педатрады. Былі і недахопы, былі і перамогі. Але, я лічу, належыць звярнуць увагу, што на нашым філалагічным факультэце, дзе займаецца больш як тысяча студэнтаў, членамі педатрадаў з'яўляюцца ўсяго 162 студэнты, а на IV курсах педатрадаў зусім няма. Як вядома, пасля заканчэння вучо-

бы большасць студэнтаў будзе працаваць у школе. А педатрады — гэта першая прыступка да будучай прафесіі. Чаму ж большасць студэнтаў не цікавіцца гэтай прыступкай у будучую прафесію?

На адным з пасяджэнняў клуба «Сэрца аддаю дзецям» мы абмяркоувалі гэта пытанне і вырашылі: у наступным годзе пашырыць колькасць членаў клуба. Але не фармальна, а каб на кожным курсе, на кожным патаку стварыць сапраўдныя, прапазольныя атрады і каб было на факультэце іх не 6, а 12.

А. ХІЛЮК.

АМАЛЬ год назад адзяленнем ДАІ Маскоўскага РАУС праводзілася праверка аўтагаспадаркі БДУ імя У. І. Леніна. Уражанне засталося не з лепшых, былі адзначаны сур'ёзныя недахопы. Крытычнае выступленне аб аўтагаспадарцы прагучала па рэспубліканскаму радыё. Усё гэта давала падставу спадзявацца, што змены адбудуцца, але... і праз 10 месяцаў многае застаецца па-ранейшаму. Адсутнічаюць мерапрыемствы, накіраваныя на ўмацаванне дарожна-транспартнай дысцыпліны, павышэнне прафесійнага майстэрства вадзіцельскага саставу, паліпшэнне тэхнічнага стану аўтаатранспарту.

Вывучэнне Правілаў дарожнага руху, вучоба па павышэнню прафесійнага майстэрства, распаўсюджванне перадавога вопыту лепшых вадзіцеляў не арганізаваны.

партных здарэнняў і парушэнняў ПДР. Выбарка парушэнняў ПДР з боку вадзіцеляў універсітэта ў ДАІ УУС Мінгарвыканкома не праводзіцца, у выніку няма прынцыповага

пускным пунктам, аглядавай канавай. У аўтагаспадарцы няма кантрольна-вымяральных прыбораў і інструментаў для праверкі тэхнічнага стану аўтаатранспарту па парамет-

аўтамашыны ІЖ-2715, нумар 67-71 МЦ не працуе правай фара, значна пашкоджана фарбоўка аўтамабіля, у пуцявым лісце № 970200 не працуюць час вяртання ў гараж, у нездавальняючым стане тэхнічны талон. У машыны ГАЗ-52, нумар 62-43 МІШ не гарыць правая фара і ўказальнік паваротаў. Не ў лепшым стане знаходзіцца аўтамашына ЗІЛ-130, нумар 20-61 МІГ (дэфект рулявога кіравання)... Не будзем больш стамляць чытачоў, а лепш запытаем: ці не доўга раскачваемся, та варышы?

Л. ТУРАВЕЦ, начальнік аддзялення ДАІ Маскоўскага РАУС г. Мінска.

Ці не доўга раскачваемся?

Кантроль за работай вадзіцеляў на лініі, выхадом і вяртаннем аўтаатранспарту ў гараж, выкананнем рэжыму працы і адпачынку вадзіцельскага саставу не праводзіцца, адсутнічае наглядна-агітацыйная прапаганда ПДР. Нездавальняюча вядзецца журнал уліку дарожна-транс-

і свочасовага рэагавання на факты парушэнняў ПДР. Нездавальняюча вырашаюцца пытанні падтрымання транспарту ў тэхнічна спраўным стане, не складаюцца графікі тэхнічнага абслугоўвання і бягучага рамонту. Існуючая стаянка не абсталювана кантрольна-пра-

рах бяспекі, адсюль і выхад аўтамашыны на лінію з тэхнічнымі няспраўнасцямі. У дзень праверкі (8 красавіка) з 8 машын, якія выйшлі на лінію, чатыры мелі розныя няспраўнасці. У аўтамашыны ГАЗ-52, нумар 72-55 МІФ — сур'ёзныя дэфекты тармазныя сістэмы. У

ТВОЙ ВОЛЬНЫ ЧАС — ТВАЁ БАГАЦЦЕ

61 ПА ДЫЯГНАЛІ ...

СУПРАЦЬ СПОРТПЛЯЦОЎКІ

ПАМУРЫ выгляд нападунтых клубаў, палацаў культуры і спартыўных пляцовак выклікаю да жыцця патак анкет са старэатыпнымі пытаннямі накшталт «Як вы праводзіце свой вольны час?» і «Які стан культуры на масавай і спартыўнай работы ў вас на прадпрыемстве, ва ўстанове, па месцы жыхарства?». Адаказы, як правіла, таксама старэатыпныя — «Гляджу тэлевізар, чытаю, хаджу ў кіно і на дыскатку» і «Дрэжны». Крыху радзей дадаецца: «Займаюся спортам».

Бяру на сябе смелаць і крыху перафразую адаказы, не асабліва сказаўшы іх сэнс, — «Гляджу па тэлевізары фільмы і складжыва-пустаазонныя эстрадныя праграмы... Чытаю дэтэктывы і зрэдку што-небудзь больш сур'ёзнае... Хаджу ў бліжэйшы кінатэатр на індыйска-французскія фільмы... Здымаю стрэсы пад «Атаван» і Лявонцьева... Што датычыць спорту, то, на жаль, часта гэта толькі сузіральна-тэлевізійнае захваленне гультэй мінскага «Дынама» і каўнаскага «Жальгірыса». Варыянт з добраахвотна-прымусовым кросам раз у паўгода не выключыцца. Адаказ на другое пытанне можна расшыфраваць так — мерапрыемствы, якія арганізуюцца, нецкавыя, а цікавыя арганізаваць няма каму.

Такім чынам, адзін пункт гледжання ўжо сфармуляваны. Не вельмі высокая ўласная актыўнасць і песімістычнае чаканне славутага «добрага дзядзькі», які ў адзін цудоўны дзень пазвоніць да вас у дзверы і, прыемна ўсімляючыся, прапануе прыняць удзел у чым-небудзь гэтым вясёлым і прыемным.

На жаль, нельга не сказаць і аб другім пункце гледжання, якога прытрымліваюцца тыя арганізацыі і асобы, каго ўмоўна назавём гэтымі самымі «добрэмі дзядзькамі». Не вельмі ахвотнае прызнанне пэўнага бясілля ў справе арганізацыі вольнага часу, прапаганданне тэзіса «Выватаванне тапельцаў» — справа рук саміх тапельцаў і пакрыты цвіллю набор прапануемых мерапрыемстваў (маладзёжныя вечары адпачынку з ціхім сумам у гасцях, дзесцімінутныя кросы з трохгадзіннымі, у лепшым выпадку, стратамі часу, сустрэчы з пісьменнікамі, якіх мала хто чытае, і іншае, іншае, іншае...).

Увенчвае гэту піраміду лёгкая баязілінасць і нежаданне пайсці насустрач адзінаму. У гэтых пазіцыях ёсць як рацыянальнае зерне, так і тое, ад чаго неабходна хутчэй пазбавіцца. Якім чы-

нам? Лягчы за усё гэта паказаць па прыкладзе, якім кіравацца лёгка, прыемна і які прыдатны для усіх. На жаль, прыклад такі вялікая рэдкасць. Паспрабую таму расказаць пра вопыт арганізацыі самадзейнай спартыўнай работы на фізічным факультэце Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна, дзе я працую. На наш погляд, гэта тое, што можна назваць больш-менш прымальным выйсцем у той сітуацыі, у якой апынулася спартыўная работа ў многіх арганізацыях і па месцы жыхарства.

АДРАЗУ адзначым, што тэзіс пра «выватаванне тапельцаў» не такі ўжо блягі. Сапраўды, асноўнае — уласная ініцыятыва і жаданне. Мы не супраць тэлебачання, якое ўжо даволі доўгі час і рашуча скаланае паветра абяцаннямі неверагодна цікавых праграм. Мы супраць ператварэння тэлевізара ў адзінае акно ў свет, звужэння кругагляду да памеру, які змяшчаецца ў «61 см па дыяганалі».

«...Зыгмантовіч перадае мяч Кандральцеву, які пятай пераадресовае яго Алейнікаву і цэнтральны паўабаронца мінчан моцным ударам злёту адпраўляе мяч у сетку адэскага «Чарнаморца». Хто з нас не памятае гэтага рэдкага па прыгажосці гола, маленькага футбольнага цуда, падаранага дынамаўцамі Мінска? Але, акрамя захвалення, у вас гэта павінна выклікаць і яшчэ сёе-тое. Гэта сёе-тое — жаданне калі не паўтарыць бліскучы ўдар Алейнікава, дык хаця б проста пагуляць у футбол. Калі гэтага жадання не ўзнікае — паўбяды. Бяда, калі наогул нічога не хочацца — ні баскетбола, ні валеібола, ні хакея на траве, нарэшце.

У нас такое жаданне ёсць. У нас — гэта ў супрацоўнікаў кафедры ядзернай фізікі, агульнай фізікі, фізікі цвёрдага цэла фізічнага факультэта універсітэта. Мы проста вельмі любім гуляць у футбол.

Раней мы гулялі ў нашай спартыўнай зале. Цягнуць за рукі нікога не даводзілася. Наадварот, народу набіралася не на дзве, а на тры ці чатыры каманды. Але ў футбале ёсць усё ж адзін недахоп — рэгулярныя гульні ў зале выклікаюць паскораны яе знос. І таму мы не маем права асуджаць тых, хто забараняе гульні ў футбол у залах. У нашай спартзале можна пагуляць і ў баскетбол, і ў валеібол, але гэта ўжо не выклікае таго энтузіязму, паколькі гэтыя гульні меней дэма-

кратычныя. Навыкі гульні ў баскетбол і валеібол ёсць далёка не ва усіх, а ў футбол амаль усе гаялі ў дзяцінстве ў дварах. А з вясёлым запалам скакаць па валеібольнай пляцоўцы, штомінутна адпраўляючы мяч у аут ці ў сетку, не дазваляе ўзрост, становашча, ды гэта і не вельмі цікава. Так што зіма, а потым веснава адліга перашкаджаюць нашаму жаданню пагуляць у футбол.

Але менавіта ў гэтыя цяжкія моманты можа прабыць зорны час «добрага дзядзькі», калі ён узьме ў думкі нас у спартзалу. Мы заўсёды гатовы яму дапамагчы, напрыклад, устанавіць якія-небудзь засцерагалыны шчыты ці сеткі ўздоўж сценаў.

Затое летам, ранняя восеню проблем амаль не бывае.

Пляцовак — хоць адбаўляй. Праўда, каля палавіны з іх амаль

ні на што не прыгодныя. Відаць, у праекціроўшчыкаў і будаўнікоў былі нейкія вышэйшыя думкі, калі пляцоўкі асфальтавалі. Асфальт добры да таго часу, пакуль у запале барацьбы не ўпадзеш на яго. Акуль гэта дзіўнае імяненне да фундаментальнасці і жаданне ператварыць спортпляцоўку ў непрыступную цвярдзіню?

У сувязі з гэтым хачу сказаць некалькі цёплых слоў у адрас адміністрацыі сярэдняй школы № 17 г. Мінска, якая ўсё ж пакінула звычайныя грунтавыя пакрыцці на сваім стадыёне (хоць і не самай высокай якасці). Менавіта там супрацоўнікі кафедры ядзернай фізікі і гуляюць у футбол у цёплы час года. Побач — стадыён філіяла педагагічнага інстытута. Але там будаўнікі сваёго не ўпусцілі: заасфальтавалі усё, што можна.

НАШ рэцэпт арганізацыі гульні на адкрытых пляцоўках просты. Усяго толькі працінцеся ў нядзелю раней, вазьміце мяч і выйдзіце адзін ці з сябрам на пляцоўку. Не засмухайцеся, што ігракоў мала. Гуляць можна і на баскетбольнай пляцоўцы камандамі па тры чалавекі. Азірніцеся. Бачыце аматараў бегу, якія ўпарта і не вельмі весела мераюць крокамі дарожку? Толькі нямногія адмовяцца пагуляць з вамі ў футбол. Астатнія з радасцю далучацца.

ЧАПАВЕК, ГРАМАДСТВА, ВОЛЬНЫ ЧАС

Мы правяралі, дзейнічае безадмоўна. Праўда, ішлі на гэта толькі тады, калі з-за нечаканых прычын не ўсе нашы маглі прыехаць.

КОЛА нашых інтарэсаў не замыкаецца на футболе. Хто ўмее — гуляе ў баскетбол. Хто любіць і ўмее плаваць — ходзіць у басейн. А для тых, хто любіць інтэлектуальныя гульні, пры фізфаку арганізаваны клуб аматараў спартыўна-лагічных гульняў. Ніхто не загадваў яго ствараць. Самі супрацоўнікі праявілі ініцыятыву. Гульні па жаданню можа знайсці любы. Тут і шашкі, і шахматы, і спартыўны брыдж, і шашкі рэндзю. Аб шашках і шахматах ведаюць усе. Амаль усе ведаюць, што такое «крыжыкі-нолікі» на ўвесь ліст, якія крыху адрозніваюцца ад шашак рэндзю. А калі вы любіце калектыўныя лагічныя гульні, то да вашых паслуг спартыўны брыдж.

Крыху больш аб гэтай гульні, таму што не ўсе ведаюць, што гэта такое. Спартыўны брыдж — гэта гульні картамі, як шахматы — гульні шахматнымі фігурамі. Правілы гульні нескладаны, карты прадаюцца ў любым магазіне, які гандлюе сувенірамі. Цалкам адсутнічае шанцаванне, нездарова ажытаж. Усё вызначае ўменне лагічна мысліць, умненне гуляць. І вялікая прастора для фантазіі і натхнення. Выступаць супраць гэтай гульні могуць толькі людзі, якія не ведаюць яе, а таксама ханжы ці тыя, хто ў юнацтве ці больш сталым узросце прайграў пэўную суму ў прэфэрэнс-цы якую-небудзь аналагічную азартную гульні. Гэта яны звальваюць на карты, а павінны абвінавачваць саміх сябе. Карты не вінаваты. Спартыўны брыдж да такіх гульняў і ігракоў ніякіх адносін не мае. Урэшце і ў шахматы можна гуляць на грошы. Шахматы ад гэтага горшымі не становяцца.

Не выключаюча, што ў самы бліжэйшы час клубу спартыўна-лагічных гульняў фізічнага факультэта універсітэта выдзеліць памяшканне ў Палацы шахмат і шашак. Тады прыходзіць да нас. Мы вам будзем рады.

ТАКІМ чынам, хопіць скардзіцца, што дрэнна арганізавана спартыўная работа. Вазьміце і арганізуйце яе самі! Выйдзіце з мячом у двор. Прыходзьце ў наш клуб. Не мае значэння, дзе вы жыўце. Як бачыце, разнастайць свой вольны час можна і з дапамогай простых сродкаў. Не думайце, што пастанова ЦК КПСС «Аб мерах па паліпшэнню выкарыстання клубных і спартыўных устаноў» датычыць толькі работнікаў гэтых устаноў. Яна датычыць усіх нас.

Калі наш прыклад вас не пераканаў, то тады становіцца сапраўды вельмі складанае. За каўнер цягнуць вас у спорт бясцэнсёуна. Ды і нікому не патрэбна.

І. ПАЛАНЕЙЧЫК, малодшы навуковы супрацоўнік кафедры ядзернай фізікі.

